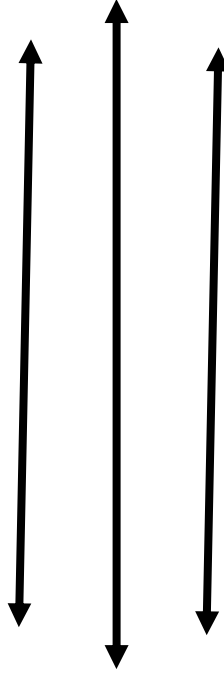

चामुण्डा विन्द्रासैनी नगरपालिका

जम्बुकाँध , दैलेख

निति तथा कार्यक्रम

आ.व २०७६/०७७

आ. व. २०७६/२०७७ को निति तथा कार्यक्रम

विगत वर्षमा यस नगरपालीकाले गरेका मुख्य उपलब्धिहरु

- “फराकिलो मन फराकिलो विचार फराकिलो वाटो” यस नगरको मुल नारा अनुरूप सांगेतडा पाल्ट सडक मा सुर्खेत चामुण्डा नगर हुदै चाल्ने वस निरन्तर दैनिक संचालन भईसकेको र यसलाई अबै यसलाई फराकिलो तथा सम्पन्न भइनसकेकाले यसलाई सम्पन्नका लागि प्रमुख प्रथामिकताका साथ निरन्तरता दिईने छ ।
- विद्युत सुचारु भईसकेको छ र यसको वाकि कार्यलाई यस वर्षमा पनि प्रमुख प्रथामिकताका साथ निरन्तरता दिईने छ ।
- नगरपालीका क्षेत्रमा खानेपानीको टड्कारो समस्यालाई समधान गर्नका लागि धुपिधारा लिप्ट खानेपानी सम्पन्न भईसकेको छ । यसको कार्य सम्पन्नताका लागि प्रमुख प्रथामिकताका साथ निरन्तरता दिईने छ ।
- पर्यटन प्रवद्धनका लागि निर्माणधिन नगरपार्कको घेरवार भईरहेको र अन्य तरवार निर्माण भईसकेको, घन्ट निर्माणधिन अवस्थामा रहेको र अन्य पुर्वाधार तयार भईरहेको र नगरपार्क सम्पन्नका लागि प्रमुख प्रथामिकताका साथ निरन्तरता दिईने छ ।
- नगर देखि वडाकार्यालय जाने सडक संजाल पुगेको र यसलाई स्तरउन्नतिका लागि यसै वर्षमा लागि प्रमुख प्रथामिकताका साथ निरन्तरता दिईने छ ।
- विन्द्रासैनी लिप्ट खानेपानी निर्माण कार्य शुरु भईसकेको र यसको सम्पन्नका लागि प्रमुख प्रथामिकताका साथ निरन्तरता दिईने छ ।
- १ वडा १ खेल मैदान निर्माण कार्य सम्पन्न भईसकेको र यसै वर्षमा १ टोल १ खुला मैदान निर्माण गरिने छ
- स्थानी पाठ्क्रम र अभिभावक शिक्षामाला तयार भईरहेको र यसै वर्ष देखि कार्यान्वयन गरिने छ ।
- १ वडा १ नर्सरी कार्यक्रम सवै वडामा निर्माण कार्य सम्पन्न भइसकेको र यसै वर्षमा नर्सरी व्यवस्थापन कार्य लाई निरन्तरता दिईने छ ।
- नगरको नितीगत व्यवस्था अनुसार करिव १५०० मेहेल कलमी वडा न. ३ मा तयार गरिएको र वाकी सवै वडामा उक्त कार्य यसै वर्ष गरिने छ ।
- १ वडा १ संरक्षित आयमुलक जंगल वनाईएको र यसको प्रभावकारी कार्यान्वयनका लागि निरन्तरता दिईने छ ।
- यसै नगरपालीकाको वडा १ को चिजडाडा वसपार्क निर्माण गरिएको र यसै वर्ष स्तरउन्नति गरिने छ ।
- यस नगरपालीकाको शिक्षा क्षेत्रलाई सुधार गर्न र गुणात्मक शिक्षाको विकासका लागि नगरपालीकाले आप्तो शिक्षा ऐन र निमावली पारित गरि कार्यान्वयन गरिसकिएको छ ।
- व्यावसायमुलक तथा व्यवहारिक शिक्षाका लागि वडा नं ३ मा आई.एसि.सी. एजी स्कूल संचालनगरिईएको छ ।
- प्रत्येक विद्यालयमा एक एक वटा वाल शिक्षा कोटाको व्यवस्थापन गरिएको छ ।
- सर्वसाधारण तथा स्वास्थ्यको पहुच भन्दा टाढा रहेका समुदायको स्वास्थ्य सेवामा पहुच वृद्धिका लागि सवै वडाहरुमा शहरी स्वास्थ्य क्लिनिकको संचालन गरिएको र थप व्यवस्थापनका लागि निरन्तरता दिईने छ ।

विगतका वर्षहरूमा गरिएका उपलब्धिका बावजुद केही चुनौतीहरू पनि रहेका छन् ।

- उपभोक्ता समिती गठनमा वढि विवाद देखिने र कार्यको गुणस्तर नहुने देखिएकाले यस वर्ष देखि सुधार गरिने छ ।
- कर्मचारी समायोजन पश्चात पनि नगरपालीकामा दरवन्दि अनुसार कर्मचारीहरू समायोजन भई नआएकाले सिमीत कर्मचारीवाट दैनीक प्रशासन कार्य गर्नुपर्ने बाध्यता रहेको छ ।
- नया नगरपालीका भएकाले नगरपालीका वन्ने पुर्वाधार बनाउनु थुप्रै आवाश्यकता रहेको तर बजेटको अभावका कारण पुर्वाधार गर्न नसकिएको चुनौती रहेकोले यस वर्ष देखि थप स्रोतको खोजी गरिने छ ।
- स्थानीय आवाश्यकता अनुसार प्रदेश सरकार र केन्द्र सरकारवाट प्राप्त हुने अनुदान रकम न्युन हुनु
- नगरमा भएका केहि महत्वपुर्ण र राम्रा क्रियाकलाप तथा आयोजनाहरूको प्रचार प्रसार कम हुनु पनि एक चुनौती रहेको छ । यसै वर्ष देखि एउटा समयन्त्र मार्फत प्रचार प्रसार गर्ने प्रावधान मिलाईने छ ।

आ.व. २०७४।०७५देखि “आधुनिक कृषि, कृषिमा आधारित उद्योग, पर्यटन तथा पुर्वाधार चामुण्डाविन्द्रासैनी नगरपालिका सम्बृद्धिको मूल आधार” भन्ने नारा सहित आर्थिक, सामाजिक, सांस्कृतिक विकासका उद्देश्य, लक्ष्य, रणनीति र कार्यनीति सहितको स्पष्ट खाका निर्धारण गरिएको थियो । यस नगरपालिकाले विगत वर्षहरूमा अवलम्बन गरेको नीति तथा कार्यक्रमको प्रभावकारी कार्यान्वयन गरी तथ्य र तथ्यांकमा नतिजा ल्याउने संकल्प गरी योजना तथा कार्यक्रम संचालन गरिएको थियो र सोही अनुरूप यो नगरपालिका नतिजा ल्याउदै अघिवढि रहेको जानकारी गराउदै अब म विषयगत क्षेत्रको निति तथा कार्यक्रम प्रस्तुत गर्न गईरहेकी छु ।

सामाजिक विकास तर्फ

स्वस्थ, प्रतिस्पर्धि विभेद रहित समाजको निर्माणतथा धर्म संस्कृतिको अवलम्बनद्वारा समुन्नत समाज विकास नै नगरपालिकाको सामाजिक नीति रहेकोछ । जसको लागि देहायको कार्यक्रम प्रस्तुत गरेको छु ।

१. पर्यटन क्षेत्रलाई अर्थतन्त्रको आधारको रूपमा विकास गर्दै यस नगरपालिकाका विभिन्न स्थानमा नगरपार्कहरू, मानव निर्मित तालहरू,विशेष खालका खेल मैदानहरू लगायतका कार्यहरूको निर्माण गर्ने र यस नगरमा रहेका प्राकृतिक रूपमा प्राप्त पर्यटनको क्षेत्रमा विशेष योगदान पुऱ्याउने खालका गुफा जलगुफा जस्ता स्थलहरू, साँस्कृति, कला, लोकगाथा लगायत धार्मिक क्षेत्रहरू जस्तै चामुण्डा माई को मन्दिर,विन्द्रसैनी माई मन्दिर अन्य मन्दिरहरूको लगत संकलन गरी इतिहास लेखन तथा गुरुयोजना बनाउने तथा यस नगरपालिकाको धार्मिक र ऐतिहासिक दृष्टिकोणले महत्व राख्ने मठ मन्दिरमा पद मार्ग को निर्माण गर्ने कार्यको निरन्तरता दिईने छ ।

२. यस नगरपालिकाको आन्तरिक पर्यटन प्रवर्द्धन अभियानका लागि पुरातात्विक, ऐतिहासिक, मौलिक साँस्कृतिक रूपले महत्व राख्ने छैठी,धमारी, रतेउली, देउडा खेलको इतिहास लेखन तथा खेलाडीको सम्मान र सुरक्षाको नीति, सरन, खाणो प्रकाश, हुडकेउली, भारत, विभिन्न जातजातीहरूका प्रशस्तीगानहरूका साथसाथै पञ्चे बाजाको धुनमा विभिन्न पयनाहरू अमर सिंह ढोलीको सालिक निर्माण, ठूला दुईवटा नगरा, त्रिशुल आदी मौलिक सम्पदाहरूको संरक्षण र सम्बद्धन गर्न आवश्यक बजेट विनियोजन गरी आगामी आर्थिक वर्षमा सम्पन्न हुने गरि काम अघि बढाइने छ ।

३. पञ्चकोशी क्षेत्रमा पर्ने श्री चरण पादुका स्थानमा अतिथिको सत्कार तथा सम्मानका लागि र अन्य महत्वपूर्ण कार्यमा समेत मद्धत पुग्ने उद्देश्य राखिविगतमा गरिएको अक्षयकोष स्थापना कार्यलाई निरन्तरता दिईने छ ।

४. आ.व.७६/७७ भित्र यस चामुण्डा विन्द्रासैनी नगरपालिकाको सबै वडाहरूमा घरधुरी संख्याको तथ्यांक संकलन गरी वृद्ध वृद्धाको संख्या, अपांगको संख्या, रोजगार र बेरोजगारहरूको संख्या,व्यवसायी कृषकहरूको पहिचान लगायत सबै को वास्तविक तथ्यांक संकलन गर्ने कार्य प्रत्येक वडामा सामाजिक सुरक्षा भत्ता को लागि उमेर पुगेका वृद्ध वृद्धाहरूको

पहिचान गर्ने कार्य र त्यस्ता उमेर पुगेका वृद्धवृद्धाहरुलाई घरदैलोमा नै सामाजिक सुरक्षा भत्ता परिचय पत्र वितरण गर्ने व्यवस्था मिलाइने छ ।

५. आगामी आर्थिक वर्षमा ५०० जनाको कामदार दस्ता तयार गरी क्षमता विकास र प्रभावकारी श्रमको व्यवस्था गर्ने तथा जनजाती, दलित र महिलालाई काममा प्रतिस्पर्धा बनाउन एक/एक वटा नमुना कामको व्यवस्था नीति अवलम्बन गरि निरन्तरता दिईने छ ।

६. “एक युवा एक काम” भन्ने मुल नारा बमोजिम बेरोजगार युवा युवतीहरुलाई यसै नगरपालिका भित्र रोजगार मुलक अवसरको सृजनागर्न विभिन्न सिपमुलक लामो तथा छोटो प्रकारका तालिम प्रदान गरी नगरपालिकाले अनुदानको समेत व्यवस्था गर्ने वातावरण यथासिघ्र अधि बढाईनेछ ।

७. चामुण्डा विन्द्रासैनी नगरपालिकाको ऐन, निमावली अनुरूप आवश्यकताको आधारमा विद्यालय मिलान,ग्रेड घटाउने र वढाउने तथा स्थानको पहिचान गरी नयाँ विद्यालयको स्थापना गर्ने, “सार्वजनिक शिक्षा सुधार अभियान” गर्ने र प्रत्येक वडामा एक/एक वटा नमुना विद्यालयको निर्माण तथा नगर भित्र रहेका सबै शिक्षण संस्थाहरुको गुणस्तरमा विकास ल्याई आगामी दश वर्ष भित्र निजि विद्यालयप्रतिको आकर्षण र यहाँका नगरवासीको मानसपटल बाट स्वस्फुर्त ढंगबाट हटाउने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।

८. राष्ट्रिय तथा अन्तराष्ट्रिय स्तरबाट खटिई आउने प्रतिभावान स्वयं सेवक शिक्षकहरुलाई नगर शिक्षा शाखाको प्रत्यक्ष निगरानीमा रहने गरी खटाईने व्यवस्था मिलाउनुका साथै यस नगरपालिका भित्र सञ्चालनमा रहेका ५५ वटा सामुदायिक विद्यालयहरु मध्येहाल २३ वटा विद्यालयमा एउटा पनि स्थायी दरवन्दी नै नरहेकोले प्रत्येक विद्यालयमा स्थायी दरवन्दीको व्यवस्थान गर्न विशेष अध्यायन गरी सम्बन्धित निकायमा पहल अधि बढाईने छ ।

९. यस नगरपालिका भित्र रहेका अपाङ्ग , टुहुरा, आर्थिक रुपले अति विपन्न वर्गका लागि उच्च शिक्षा बाट बन्चित हुन नपरोस भन्ने उद्देश्य राखि आगामी दुई वर्ष भित्र नगरपालिकाको कुनै एक विद्यालयमा त्यस्ता बालबालिकाको लागि आवासीय सेवा सुविधा सहितको व्यवस्था गरिने छ ।

१०. चामुण्डा विन्द्रासैनी नगरपालिकाको स्थानीय पाठ्यक्रम निर्माण, अभिभावक शिक्षामालाकार्य सम्पन्न भई सकेकोले सो पाठ्यक्रम अनुसारको पाठ्यपुस्तक तयार गरी यसै वर्ष देखि लागु गरिने छ । माध्यमिक तह संचालन भएका विद्यालयमा अनिवार्य रुपमा व्यवसायी तथा प्राविधिक शिक्षाको नीति अपाईने छ ।

११. यस नगरपालिकामा रहेको एक मात्र चामुण्डा कलेज चामुण्डालाई बहुमुखि बनाई विज्ञान संकाय, व्यवस्थापन संकाय र कक्षा थप गरी अध्यायन अध्यापन कार्यको लागि उच्च प्राथमिकताकासाथ पहल गरिने छ । साथै आंगिक क्याम्पस बनाउने तर्फउच्च प्राथमिकताकासाथ पहल गरिने छ ।

१२. प्रत्येक विद्यालयमा डिजिटल हाजिरी लागु गर्नुका साथै सामुदायिक विद्यालयले २ महिनाको अन्तरालमा अर्थात वर्षको ६ पटक नगर शिक्षा शाखालाई प्रगति विवरण अनिवार्य बुझाउनु पर्ने र शिक्षकहरु अभिभावक तथा विद्यार्थी प्रति तथा अभिभावक विद्यार्थी र विद्यालय प्रति उत्तरदायी हुन सकेको खण्डमा मात्र विद्यार्थी ले प्राप्त गर्ने शिक्षा गुणस्तरीय हुन सक्छ भन्ने भावनाको सृजनात्मक विकास गरी शिक्षकलाई आफ्नो दायित्व बोध गराउन शिक्षकहरुलाई पुरस्कार र दण्डको निति ल्याई आगामी तीन वर्ष भित्र शिक्षाको गुणस्तरमा सुधार भएको आभास दिलाउने कार्य प्राथमिकताको साथ अधि बढाईने छ । प्रगति विवरण बुझाएका विद्यालय मध्ये उत्कृष्ट अंक ल्याउने विद्यालयलाई नगर शिक्षा समिति र नगर शिक्षा शाखाले पुरस्कृत तथा सम्मान गर्नेछ । लगातार एक वर्षसम्म प्रगति विवरणमा सुधार गर्न नसक्ने विद्यालयको ४ महिनाको तलब नगर शिक्षा समितिले रोक्का गर्ने नीति अपाईनेछ । गुणस्तरीय शिक्षाका लागि प्रत्येक वर्ष उत्कृष्ट सामुदायिक विद्यालयलाई पुरस्कृत गरिनेछ ।

१३. यस नगरपालिकामा रहेका सम्पूर्ण शिक्षकहरूलाई शिक्षा क्षेत्रमा पुऱ्याउनु पर्ने योगदानको विषयमा र सुधारका क्षेत्रमा गर्नु पर्ने आवश्यक क्रियाकलापको सन्दर्भमा आफै व्यवस्थापन गर्ने वातावरण को निर्माण गरिने छ । आफ्नो विषयमा ९० प्रतिशत विद्यार्थी उर्तिण गराउन सक्ने शिक्षकलाई उचित पुरस्कारको व्यवस्था गरिनेछ । लगातार दुई वर्ष सम्म पनि ४० प्रतिशत विद्यार्थी उर्तिण गराउन नसक्ने शिक्षकको ६ महिनाको पाउने सेवा सुविधा नगर शिक्षा शाखाले रोका गर्नेछ, शिक्षक र अभिभावक विद्यार्थी प्रति उत्तरदायी हुने नीति अपनाईनेछ, विद्यालयलाई बालविवाह रहित बनाईनेछ र शिक्षाबाट बञ्चित बालबालिकालाई विद्यालयको पहुँचमा ल्याईनेछ ।

१४. यस नगरपालिका अर्न्तगतका माध्यामिक तथा आधारभूत विद्यालयहरूको भौतिक पूर्वाधार सुधार गरी गुणस्तरीय शैक्षिक वातावरण सृजना गर्न विद्यालयहरूको विस्तृत योजना प्रतिवेदन (DPR) तयार गरिने छ ।

१५. प्रत्येक विद्यालयलाई अपाङ्गमैत्री, छात्रा मैत्री विद्यालय ,भौतिक पूर्वाधार, खानेपानी र शौचालयको उचित व्यवस्था, साथै लैंगिक भेदभाव रहित विद्यालय बनाईनेछ ।

१६. यस नगरपालिक वाट दलित, महिला, जनजाती, अपाङ्ग तथा आर्थिक रूपले पछाडी परेका समुदायवाट प्राविधिक तथा व्यवसायिक शिक्षा एवं उच्च शिक्षा अध्यायनको लागि विशेष छात्रवृत्तिकोव्यवस्थापन गरिने छ । साथै यस नगरपालिका वाट उत्कृष्ट विद्यार्थीको छनौट गरी विभिन्न प्रकारका प्राविधिक तर्फको उच्च शिक्षा अध्यायनको लागि नगर प्रमुख छात्रवृत्ति कोषको व्यवस्था गरिने छ ।

१७. यस नगरपालिकामा रहेको निराक्षरता लाई जीरोमा झार्ने लक्ष्य राखि साक्षर नगरपालिकाको रूपमा विकसित गर्ने योजनालाई उच्च प्राथमिकता दिईने छ ।

१८. शैक्षिक गुणस्तरमा वृद्धि गर्नको लागि माध्यामिक तहमा अंग्रेजी, विज्ञान र गणित विषयमा आवश्यकतानुसार स्वयंसेवक शिक्षकको व्यवस्था गरिने छ ।आधारभूत तहमा शिक्षा शाखाको सिफारिशमा स्वयम् सेवक शिक्षकको व्यावस्था गरिनेछ , यसलाई कार्यविधि बनाई व्यवस्थित गरिनेछ ।

१९. यस नगर भित्र खेलकुद क्षेत्रको विकासको लागि राष्ट्रिय स्तरका खेलकुद प्रतियोगिता सञ्चालन गर्न सकिने खेल मैदानको निर्माण गर्ने, खेलकुद सामाग्रीहरूको व्यवस्थापन, राष्ट्रिय तथा प्रदेशस्तरीय खेलकुद प्रतियोगितामा सहभागिता जनाउन प्रोत्साहान गर्ने उद्देश्यले यस नगरपालिका भित्र नगर तथा जिल्ला स्तरीय खेलकुद प्रतियोगिताको आयोजनालाई उच्च प्राथमिकता दिने नीति अपनाईने छ साथै खेलाडीहरूको क्षमता विकासका लागि विभिन्न खेल सम्बन्धि तालिमको आयोजना गर्ने तथा विभिन्न स्थानमा कभर्ड हलको स्थापाना गर्ने नीति अवलम्बन गरिने छ । साथै पोखेखाल खेलमैदान र विन्द्रासैनी खेलमैदानलाई राष्ट्रिय स्तरको खेल मैदानको रूपमा अघि बढाइनेछ ।

२०. प्रत्येक विद्यालयमा अनुशासनका नियम तथा समयतालिका सम्बन्धि नियमको तालिका अनिवार्य रूपमा सबैले देख्ने गरी राख्ने व्यवस्था मिलाउने, विद्यालय समय भित्र दैनिक शैक्षिक वातावरण कायम गर्न विद्यालय समय अवधि भर प्रत्येक शिक्षकको गतिविधि माथि विशेष निगरानी गरिनेछ, समय र कर्तव्यको महत्व बुझ्ने शिक्षकलाई सम्मान तथा पुरस्कारको व्यवस्था गर्नुका साथै नियम विपरित गर्ने शिक्षकलाई शिक्षा ऐन तथा निमावली अनुरूप कारवाही गर्ने नीति अपनाईने छ ।

२१. गरिबीको न्युनिकरण रोजगारीको सिर्जना गर्ने उद्देश्यले समुहगत रूपमा उपस्थित युवाहरूको इच्छा अनुसारको सिप मुलुक तालिमहरूको संचालन गरिनेछ ।

२२. सामुदायिक विद्युतीकरण योजनालाई उच्च प्रथामिकताका साथ अघिवढाइने छ र माथिल्लो कर्णाली जलविद्युत आयोजनाको प्रभावित क्षेत्र यस नगरपालिकाको वडा नं. ७,८,९ आयोजनाबाट प्रभावित नागरिकहरूको रोजगारीको

ग्यारेण्टी गर्नका लागि आयोजनासंग पहल गर्ने तथा हाइड्रो तथा विद्युत सम्बन्धी तालिमको व्यवस्थापन गर्ने कार्य गरिनेछ ।

२३. चामुण्डा विन्द्रासैनी नगरवासीहरूको गुणस्तरीय स्वास्थ्य सेवामा पहुँच को सुनिश्चितता गर्न यस नगरपालिकाका सबै वडाहरूमा नेपाल सरकारको नीति अनुसार एक जना अहेव एक जना अनमि र एक जना कार्यालय साहायकसहित महत्वपूर्ण स्वास्थ्य सामाग्री र औषधिको सहजतापूर्वक उपलब्धता गराई जेष्ठ नागरिक, गर्भवती महिला र बालबालीहरूको घरदैलो उपचार हुने गरी एक वार्ड एक शहरी स्वास्थ्य क्लिनिक स्थापना गर्ने र स्थापना गरिएका शहरी स्वास्थ्य क्लिनिकलाई व्यवस्थित गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिइने छ ।

२४. सुत्केरी सेवाको लागि दक्ष प्रसूती कर्मीको नियमित उपलब्धता एवं औषधि उपकरणको उपलब्धताको व्यवस्था साथै प्रसूती केन्द्रहरूको स्थापना गर्ने कार्य गरिने छ साथै बालबालिका लगायत सबैमा देखिने कुपोषणलाई न्यूनीकरण गर्नका लागि पोषण सम्बन्धि विभिन्न कार्यक्रमहरू संचालन गर्नुका साथै स्वास्थ्य सेवा सम्बन्धि सम्पूर्ण क्रियाकलाप प्राथमिकताका साथ अधि बढाइने छ ।

२५. नगरपालिकामा रहेको पोषण रजिष्टरलाई निरन्तरता दिई पोषण रजिष्टरमा पोषणका गतिविधिहरू संचालन गर्ने र कुपोषणको तथाक संकलन गरि सुनिश्चितता गर्दै, “एक घर एक करेसावारी” स्थापनाको नीति अवलम्बन गरिने छ ।

२६. स्थानीय स्तरमा उपलब्ध हुने अनाज तथा खाद्यावस्तुहरूको संरक्षण र प्रवर्द्धन गरी सहकारी र स्थानीय समुदायको “सहभागितामा पोषण पाक शिक्षा तथा भान्सा सुधार कार्यक्रम”संचालन गरिने छ । खानपिनमा बजारको तयारी खानेकुरालाई निरुत्साहित गरिने छ ।

२७. यस नगरपालिकामा सुरक्षित मातृत्व कार्यक्रमलाई वडा वडामा विस्तार गरी मातृशिशु सेवाको पहुँच पुऱ्याउने, उपचारात्मक, प्रवर्द्धनात्मक तथा प्रतिकारात्मक सेवा नियमित सुचारु गर्ने, महिला स्वास्थ्य स्यंसेविकाको कामको कदर गर्दै प्रोत्साहन भत्ताको उपलब्ध गराउने, गरिव तथा विपन्नहरूले प्रत्यक्ष लाभ लिने गरी स्वास्थ्यपोचारलाई थप सुलभ गराईने र विभिन्न समयमा स्वास्थ्य शिविरको आयोजना गरी विशेषज्ञ सेवा उपलब्ध गराउने व्यवस्था मिलाईने छ ।

२८. चामुण्डा विन्द्रासैनी नगरपालिकाबाट सँकलन गरिएका जडिवुटीहरूबाट यसै नगरपालिका भित्र आर्युवेदिक औषधि उत्पादन गर्ने आर्युवेद औषधालयको स्थापना लगायत अन्य एकपञ्चर विधि, प्राकृतिक चिकित्सा शिक्षा र योग शिक्षाका लागि आवश्यक पहल अधि बढाईने छ ।

२९. यस नगरपालिकालाई बालविवाहरहित, महिला हिंसा रहित, छाउपडी प्रथाको उन्मुलन, घरेलु हिंसा मुक्त, मानवअधिकारको ग्यारेण्टी, छुवाछुतको अन्त्य, जातिय भेदभाव मुक्त जस्ता सामाजिक कुप्रथाको उन्मुलन गरी समानतामा आधारित नगरपालिकाको रुपमा स्थापित गर्ने कार्यलाई विशेष रुपले अधि बढाइनेछ ।

३०. यस नगरपालिकामा लैङ्गिक हिंसा न्युनिकरणका लागीउपप्रमुखको नेतृत्वमा एक“महिला हेल्प डेस्क” स्थापना गरी लैङ्गिक हिंसा मुक्त नगर स्थापना गर्न सहजिकरण गर्ने, महिलाहरूको क्षमता विकास तालिम, आय आर्जनमुलक सीपविकास तालिम सञ्चालन गर्ने, नगरस्तरीय बालगृह स्थापना गरी सञ्चालनमा ल्याउने, अपाङ्गहरूले प्रत्यक्ष लाभ लिने गरी सीपमुलक तथा व्यवशायमुलक कार्यक्रम बनाइनुका साथै आवश्यकताको आधारमा सामाग्रीहरू उपलब्ध गराउने, नेतृत्व विकासका तथा क्षमता विकासको लागि समुदायमा रहेका अगुवा महिलाहरूलाई तालिम सञ्चालन गर्ने जस्ता नीति अवलम्बन गरिने छ ।

३१. स्वास्थ्य विमा, र कृषि वाली विमा तथा पशु विमाको यस नगरपालिका भित्र अनिवार्य रुपमा कार्यान्वयन गर्ने व्यवस्था मिलाईने छ ।

३२. यस नगरपालिकाको सबै क्षेत्र जुवा तास मुक्त क्षेत्र हुनेछ र यस नगरपालिका कुनै पनि क्षेत्रमा निर्माण गरीने घरेलु मदिरालाई पूर्णरूपमा नियन्त्रण गरिने छ । यस नगरपालिकामा दर्ता नभई कुनै पनि खालको मदिरा बेचबिखन गर्न नपाईने नीति अवलम्बन गरिने छ । कानुनी मान्यताप्राप्त मदिरालाई व्यवस्थित गर्न कार्यविधि बनाई लागु गरिनेछ ।

३३. यस नगरपालिकाको समग्र विकासमा महत्वपूर्ण भुमिका रहने युवाहरूलाई स्वयंसेवकको रूपमा परिचालन गर्ने नीति अवलम्बन गरिने छ ।

पूर्वाधार विकास

रोजगारमुलक तथा वातावरण मैत्री विकास, उज्यालो नगर, फराकिलो सडक फराकिलो मन र विकासमा स्तरोन्नती नै नगरको पूर्वधार विकास नीति रहेको छ ।

३४. आ.व.२०७६/०७७ भित्र वातावरणमैत्री तथा जैविकमैत्री वातावरण निर्माणको लागि कर्णाली राजमार्गसँग जोडिदै साँगेतडा देखि पाल्ता सम्म को २२ किलो मिटरको सडक खण्डमा सडकको दायाँ बायाँ एक हजार आठ बर पिपलका वोट हरुको वृक्षारोपण गरी हरियाली सडक निर्माण को कार्य अघि बढाइनेछ ।

३५. स्वच्छ खानेपानीमा यस नगरपालिकाका नगरवासीहरूको पहुँचमा अभिवृद्धि गर्न मजुवा खानेपानी निर्माणको कार्यलाई गुणस्तरीय बनाउने तथा यस नगरपालिका भित्र रहेका धारा पँधेरा कुवा इनार को संरक्षण गर्ने, कर्णालीको पानी लिफ्टिङ गर्ने, साना खानेपानी योजना र पोखरी को रिचार्ज पोखरी निर्माण गरी आकाशे पानी संकलन, घैटो निर्माण, घरको छतवाट पानी संकलन र प्राकृतिक पानीका मुलहरूको संरक्षण तथा सुधार गरी यस नगरमा रहेको खानेपानी को समस्यालाई दिर्घकालिन समाधान गर्ने कार्य तिव्ररूपमा अघि बढाइनेछ ।

३६. चामुण्डा विन्द्रासैनी नगरपालिकामा सफा, स्वच्छ सरसफाई मुलक र प्रदुषण रहित नगरपालिका निर्माण अभियान अन्तर्गत प्रत्येक घर घरमा अनिवार्य शौचालयको निर्माण, प्रत्येक वडामा अपाङ्गमैत्री र वालमैत्री सार्वजनिक शौचालयको निर्माण, लेण्ड फिल्ड साइडको स्थान छनौट गरी फोहोरमैला व्यवस्थापन गर्ने र प्रदुषण रहित नगरपालिकाका लागि सडकहरु कालो पत्रे गर्ने साथै नयाँ आयोजना निर्माण गर्दा वातावरण प्रदुषण समेतलाई ध्यान दिई इस्टमेट तयार गर्ने लगायतका कार्ययोजनालाई आगामी आर्थिक वर्ष देखि शुरु हुने गरी उच्च प्राथमिकतामा राखिने छ ।

३७. आ.व.२०७६/०७७ सम्म बनिसकेका सडकहरूलाई बाह्रै महिना संचालन हुने तथा सबै वडाहरूका वडा कार्यालयका साथै यस नगरपालिकाका मुख्य महत्वपूर्ण स्थानहरूमा बाटोको पहुँच पुग्ने गरी बाटोको स्तर उन्नती गर्ने, बस पार्क, ट्रक पार्क र टेम्पो पार्क र प्रत्येक वडा कार्यालय नजिक सार्वजनिक खुल्ला मैदान निर्माण गर्ने कार्यलाई आगामी तीन वर्ष भित्र पुरा हुने गरी विशेष प्राथमिकताका साथ अघि बढाइनेछ ।

३८. **उज्यालो नगर बनाउने उद्देश्य** आगामी आर्थिक वर्ष देखि दुई वर्ष भित्र यस नगरपालिकाका प्रत्येक गाँउ वस्तिहरूमा विद्युत लाईन विस्तार गर्ने काम पुरा गरिनेछ र आगामी दश वर्ष भित्र यस नगरपालिकालाई विद्युतका क्षेत्रमा आत्मनिर्भर बनाउने लक्ष्यका साथ यस नगरपालिकाको उत्तर र दक्षिण बाट बग्ने रामघाट र पादुका खोलाबाट विजुली उत्पादन गर्ने कार्यलाई गौरवशाली आयोजनाका रूपमा अघि बढाउँदै यसै आर्थिक वर्षबाट यस सम्बन्धी आवश्यक डिपिआर तयार गर्ने कार्यलाई प्राथमिकताका साथ अघि बढाइने छ ।

३९. यस नगरपालिका भित्र रहेका फलामखानी, चुन खानी र खडि खानीको उत्खनन् तथा प्रशोधन गर्ने कार्यका लागि खानी तथा भुगर्भ विभाग, प्रदेश सरकार र संघ संग समन्वय गरि अघि बढाईने छ ।

४०. नगरपालिका भवन तथा १ वडा १ सामुदायीक भवननगरवसीहरुलाई सेवा सुविधा छिटो र छरितो तथा पारदर्शि प्रदान गर्न र चुस्त दुरुस्त नगर तथा वडा कार्यालय संचालनका लागी असहज भएका वडाहरुमा यसै वर्ष देखि नगरपालिका भवन र वडाकार्यालय भवन तथा सामुदायीक भवन निर्माण गरिने छ ।

आर्थिक विकास

व्यवसायिक कृषि, वन र कृषिमा आधारित उद्योग, पुर्णरोजगारीको प्रत्याभुतिको लागि फराकिलो तथा प्रगतिशिल कर प्रणालीद्वारा आन्तरिक राजश्वमा वृद्धिनै आर्थिक नीति रहनेछ ।

४०. यस नगरपालिका भित्र रहेका सामुदायिक वनका क्षेत्र भित्र जैविकमैत्री वातावरणको मध्यनजर गर्दै बेसार, अदुवा, तरुल तथा पिंडालु जस्ता अन्य वस्तु को विउ रोप्ने, मेहेलको संरक्षण र मेहेलमा नास्पतिको कलमी गर्ने काम यसै आर्थिक वर्ष भित्र शुरु गरिने छ ।

४१. यस नगरपालिकामा उपयुक्त स्थानको छनौट गरी त्यस क्षेत्रमा वृहत सिस्नु खेति तथा सिस्नु प्रशोधन केन्द्रको लागी यसै आर्थिक वर्षमा विशेष योजना बनाई कार्यक्रम अघि बढाईनेछ ।

४२. यस नगरपालिकाको वार्ड नं.६ को लैनचौरमा यस प्रदेशकै नमूना कृषि नर्सरी को स्थापना गर्ने तथा शित भण्डारको समेत निर्माण कायलाई निरन्तरता दिईनेछ ।

४३. यस नगरपालिका अर्न्तगत साविकका तीनवटा गाविसमा स्थानीय कच्चा पदार्थ र स्थानीय सीपमा आधारित उद्योग स्थापना गरिने छ र आगामी वर्षहरुमा यसको क्षमतामा वृद्धि गर्दै बजारमा प्रतिस्पर्धा गर्न सक्ने उद्योगको रुपमा विकास गराउने कार्य अघि बढाईने छ ।

४४. आगामी आर्थिक वर्ष भित्रै उपयुक्त स्थानको छनौट गरी औद्योगिक क्षेत्रको निर्धारण गर्ने र भट्टमास प्रशोधन मिल, होम पाइप निर्माण, पिउने पानी उद्योग, दुना टपरी उद्योग, ढुङ्गा उद्योग, नेपाली हाते कागज उद्योग, अल्लो प्रशोधन उद्योग, फलफुलको जुस बनाउने उद्योग, यस नगरपालिकाक्षेत्र भित्र रहेका बजार तथा अन्य क्षेत्रको फोहोर व्यवस्थापन गरी त्यस्तो संकलित फोहोरबाट मल उत्पादन गर्ने उद्योगको स्थापना गर्ने जस्ता अन्य उद्योगहरुको स्थापना गर्ने उद्देश्यका साथ आगामी चार वर्ष भित्र लक्ष्यमा पुग्ने योजनालाई प्राथमिकताका साथ अघि बढाईनेछ ।

४५. आगामी दुई वर्ष भित्र यस नगरपालिकाका विभिन्न उत्पादनशिल भुभागलाई सिंचाईको लागि आवश्यक सम्पूर्ण कार्य पुरा गर्ने तथा कृषि व्यवसायलाई आर्थिक मेरुदण्डको रुपमा विकास गर्दै यस नगरपालिकाका प्रत्येक वडा र पायक पर्ने स्थानमा विशेष सुविधा सहितका तरकारी तथा फलफुल संकलन केन्द्रहरु को स्थापना गर्ने कार्य तिव्ररुपमा अघि बढाईनेछ ।

४६. यस नगरपालिकामा बेरोजगार युवा युवतीहरुलाई रोजगारीको ग्यारेन्टी हुनुका साथै नगरपालिकाको आन्तरिक आम्दानीमा समेत उल्लेख्य वृद्धि हुने नीति अनुरूप अबको दुई वर्ष भित्र यस चामुण्डा विन्द्रासैनी नगरपालिकाका वार्ड नं.१ र २ का भुभागलाई बाखा पालनको लागि उत्कृष्ट क्षेत्र घोषणा गर्दै यस नगरपालिकाको प्रत्येक वडामा कम्तिमा एक देखि दुई वटा सम्म बाखा फर्महरु नगरपालिकाको प्रत्यक्ष लगानीमा वा साभेदारीमा वा अनुदानमा प्रत्येक फर्महरुमा आवश्यक सुविधा सहित स्थापना गर्ने कार्य शुरु गर्ने तथा यस नगरपालिकाको सबै वार्डहरुको उचित

स्थानको छनौट गरी स्थानीय जातको कुखुरा पालनका लागि कुखुरा फर्महरूको स्थापना गर्ने तथा एक आर्थिक वर्षमा तीन देखि चार हजार खसी बोका र कम्तिमा दश हजार कुखुराहरू निर्यात गर्ने लक्ष्य राखी यस सम्बन्धी कार्यलाई प्राथमिकताका साथ अघि बढाईने छ ।

४७. यो नगरपालिकाको वार्ड नं.१,२,३ मा आलु पकेट क्षेत्र घोषणा तथा उपयुक्त स्थानहरूलाई अन्य तरकारी र मसलाजन्य (आलु, लसुन, प्याज, अदुवा, बेसार आदी) वस्तुहरूको पकेट क्षेत्र निर्माण एवं घोषणा गरी आगामी आ.व.७७/७८ मा आलु र अन्य तरकारी जन्य वस्तुहरूको निर्यात गर्ने नगरपालिकाको रूपमा यस नगरपालिकालाई स्थापित गराईनेछ ।

४८. यस चामुण्डा विन्द्रासैनी नगरपालिकाका उपयुक्त क्षेत्रको वैज्ञानिक अध्ययन अनुसार अनार पकेट क्षेत्र, ओखर पकेट क्षेत्र, सुन्तला र कागती पकेट क्षेत्र वार्ड नं.५,६,४,७,८,९को पादुका खोला किनाराको भुभागलाई दिर्घकालिन आँप पकेट क्षेत्र को रूपमा विकास गर्दैयस्ता खाले व्यवसायमा निर्यात गर्ने नगरपालिकाको रूपमा स्थापित गर्ने तथा पादुका खोलाको किनारामा रहेको भुभागलाई मसला जन्य लसुनको पकेट क्षेत्र घोषणा गरी आगामी दुई वर्ष भित्र यस नगरपालिका बाट कम्तिमा पच्चिस हजार किलो देखि तीस हजार किलो लसुन निर्यात गर्ने लक्ष्यका साथ यस कार्यलाई तिब्र रूपमा अघि बढाइनेछ । साथै यस नगरपालिकालाई अन्य तरकारी तथा मसला जन्य वस्तुको हकमा आत्म निर्भर बनाउने र यस्ता पदार्थहरूमा आयात जिरोमा भार्ने लक्ष्य राखि काम अघि बढाइनेछ ।

४९. शिक्षालाई श्रमसँग जोड्न कृषिमा व्यवशायिक तथा आधुनिकीकरण गर्न तीन “क” को (कलममा क्रान्ति, कृषिमा क्रान्ति र कम्प्यूटरमा क्रान्ति) अभियान, एक घर एक ग्रिन हाउस को कार्यक्रम अघि बढाईने छ ।

५०. यस नगरपालिकाका जनताहरूले भोग्दै आएको महंगीलाई मध्यनजर गर्दै गरिव समुदायमा राहातको प्रत्याभुतिका लागी यस नगरपालिकाका मुख्य मुख्य स्थानहरूमा सुपथ मुल्यका सहकारी पसलहरूको स्थापना गर्ने कार्यलाई प्राथमिकता दिईने छ ।

५१. हाल सम्म नेपालको कुल जमिनको भुभाग मध्य ३० प्रतिशत भूभाग मात्र उपयोग भई बाँकी ७० प्रतिशत भुभाग उपयोगमा नरहेको विषयलाई मध्यनजर गर्दै यस चामुण्डा विन्द्रासैनी नगरपालिकामा पनि उपयोगमा नरहेको जमिन वा भुभागलाई उत्पादन सँग जोडिने गरी आयमुलक उद्देश्यका साथ उपयोगमा ल्याउने नीति अवलम्बन गरिने छ ।

५२. नगरपालिकामा रहेको अव्यवस्थित वस्तिलाई व्यवस्थित वस्ति गराउने नितीको अवलम्बन गरिने छ ।

५३. “एक समुह एक उत्पादन, एक गाउँ एक सहकारी” को नारा लिई कृषि सहकारी कृषि निजि फार्म मार्फत कृषि व्यवसायलाई व्यावसायिक योजनाको माध्यमबाट कृषि वस्तु उत्पादनमा विशेष जोड दिईनेछ । जसका लागि यस नगरपालिका अन्तर्गत ९ वटै वडाहरूमा कृषि सहकारी संस्था स्थापना गरिनेछ ।

५४. “आम्दानीका लागी विरुवा र पानी, कृषि वस्तु उत्पादनमा नगरपालिकाको लगानी” भन्ने मुल नाराका साथ कृषि क्षेत्रलाई उत्पादनमा व्यापकता गर्ने कार्यक्रम संचालन गरिने छ ।

५५. “सजिवका लागी वन, स्वास्थ्यका लागी पशु धन” भन्ने मुल नाराका साथ पशुपंक्षीका कार्यक्रमहरू संचालन गरिनेछ ।

५७. “आवश्यक वस्तु आयात र कृषि वस्तु निर्यात भन्ने” नारा राख्दै कृषि उत्पादन वस्तुलाई अभियानका रूपमा संचालन गरिनेछ ।

५८. “कृषि सहकारी,पर्यटन र पुर्वाधार,चामुण्डा विन्द्रासैनी नगरपालिका विकासको दरिलो आधार” भन्ने मुल नारा नाराका साथ विकासका आधारहरु तयार गरिनेछ । सो का लागी प्रवर्द्धन विकास र परिचालनका ठोस कार्यक्रम तयार गरिनेछ ।

५९. घरेलु तथा साना उद्योग स्थापना,संचालन र प्रवर्द्धन कार्यक्रममा प्रोत्साहन गर्न साभेदारी कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।

६०. वातावरण र जैविक मैत्री कार्यक्रम संचालनका लागी फलफुल का विरुवा वृक्षारोपण गरिनेछ । साथै नगरपालिका भित्र भएका सडक वाटाहरुलाई जैविक मैत्री,वातावरण मैत्री र आयमुलक सडकका रुपमा विकास गर्न सडकको दाया वाया फलफुलका विरुवा वृक्षारोपण गरिनेछ ।

६१.युवा स्वरोजगार कार्यक्रमलाई निरन्तरता प्रदान गरिनेछ ।

६२. उत्पादनमा वृद्धि गर्नका लागी “घर फर्क कृषि अभियान” कार्यक्रम संचालन गरिनेछ । सो कार्यक्रमका लागी कृषि,भेटनरी शिक्षा अध्ययन गरि वसेका वेरोजगार युवाहरुलाई परिचालन गर्ने नीति तयार गरिनेछ ।

६३. सडक निर्माण कार्यका लागी फराकिलो मन,फराकिलो वाटो कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।

६४. एक जनप्रतिनिधि एक संरक्षित वन र एक वडा एक नर्शरी कार्यक्रम व्यवस्थित गरिने छ, रविभिन्न प्रजातिका नर्सरीहरु स्थापना गरिनेछ ।

६५. व्यावसायिक खेतिका लागी कृषक समुह तथा सहकारी क्षेत्रमा साना सिंचाई योजना कार्यक्रममा विशेष जोड दिईनेछ ।

६६. रैथाने जातका पशुपंक्षी,कृषि तथा तरकारी विरुवालाई संरक्षण गर्ने कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।

६७. ७५ प्रतिशत मेहेललाई नासपाती :यस नगरका विभिन्न जंगलमा रहेका मेहेललाई नासपाती बनाउने नगरको नितिअनुरूप आन्तरिक आम्दानी वृद्धि र दिर्घकालीन मानिसहरुको आय संग जोड्ने कार्यलाई निरन्तरता दिईने छ ।

६८.१ वडा १ तरकारी तथा अन्न संकलन केन्द्र : उत्पादन भएर वजारिकणको समस्याले खेर जाने र लगानी नै प्राप्त नहुने भएकाले किसानमा उत्पादन गर्ने मनोबल नै कम हुने गर्दछ । त्यसैले भएको उत्पादनलाई व्यवस्थित गर्नका लागी प्रत्येक वडामा १ वटा संकलन केन्द्रको संकलन केन्द्र निति लिईने छ ।

शुसासन तथा संस्थागत विकास

पादरर्शिता, जवाफदेहिता, उत्तरदायित्व, छिटो,छरितो प्रशासन, कानूनको पुर्णपालना विकासमा जनसहभागिताद्वारा समुन्नत नगरको परिकल्पना नै नगरको सु :शासन तथा संस्थागत विकास नीति रहेकोछ ।

६९. वार्षिक कार्यक्रम तथा बजेट निर्माणका क्रममा स्थानीय तहको वार्षिक योजना तथा बजेट तर्जुमा दिग्दर्शन-२०७५(परिमार्जित) बमोजिम टोल तथा वस्ति स्तरवाटै सहभागितामुलक योजना तर्जुमा पद्धतिलाई पूर्ण रुपमा अवलम्बन गरी तदनुरूप योजना छनौट गर्ने तथा बजेट विनियोजन गर्ने नीति अवलम्बन गरिने छ ।

७०. यस नगरपालिकाका सम्पूर्ण कार्यक्रमहरुलाई पारदर्शी बनाउन कार्यक्रम, बजेट र प्रगति विवरण वेव साइटमा राख्ने, सुचना अधिकारी तोक्ने सुचना तथा अभिलेख केन्द्र स्थापना, नगरपालिकाका सबै वार्डहरुमा सञ्चालित

योजनाहरूको बारेमा सबैलाई जानकारी गराउन स्थानीय स्तरमा समेत सार्वजनिक सुनुवाई गरी योजना कार्यान्वयन गर्ने, होर्डिङ बोर्ड राख्ने र इन्टरनेटको प्रयोगलाई व्यापक बनाउने नीति अवलम्बन गरिने छ ।

७१. नगरपालिका र सबै वडा कार्यालयहरूबाट संचालन हुने सबै प्रकारका योजना तथा कार्यक्रमहरूलाई सेवामुखि एवं जनमुखि बनाउन सुचक सहित अनुगमन र मूल्याङ्कनलाई प्रभावकारी बनाउने तथा उपभोक्ता समितिलाई अभिमुखिकरण गरिने छ ।

७२. नगरपालिका भित्र सरकारी तथा गैरसरकारी निकायबाट सञ्चालन गरिने विकास योजनाको एकिकृत लगसिट तयार गरी सुचना तथा अभिलेख केन्द्रमा अनिवार्य राख्ने व्यवस्था मिलाईने, नगरपालिका तथा वडास्तरबाट हुने सबै प्रकारका योजनाहरूलाई अनुगमन र मूल्याङ्कनलाई प्रभावकारी बनाउनुका साथै तयार गरिएको नगर Profile लाई प्रमुखताका साथ कार्यान्वयन गरिने छ ।

७३. राजस्व समितिलाई सक्रिय बनाई करको दायरालाई फराकिलो बनाई आन्तरिक राजस्वमा वृद्धि गरी नगरपालिकालाई आत्मनिर्भर बनाउन आवश्यक नीति अवलम्बन गर्ने र नगर क्षेत्रभित्र रहेका सबै खाले व्यवशायीहरूलाई उत्साहपूर्वक करको दायरामा ल्याउन घुम्ती सेवाको नीति अवलम्बन गरिने छ ।

७४. यस नगरपालिकाका पदाधिकारीहरू अध्ययन अवलोकन गर्नका लागि स्वदेश तथा वैदेशिक भ्रमण नीति तयार गरि आवश्यकता अनुसार भ्रमण गर्ने कार्यक्रमहरू तयार गरिनेछ ।

७५. नगरपालिकामा स्थायी कर्मचारीको अभाव तथा कार्यालयको कार्यबोझलाई मध्यनजर गर्दै चालु आ.व मा नियुक्त भई कार्यरत भएका करार, सेवा करार तथा परामर्श सेवा तर्फका कर्मचारी तथा जनशक्तिहरूलाई आगामी आ.व मा निरन्तरता दिईने छ । र संगठन तथा व्यवस्थापन सर्वेक्षण गरि नगरपालिकाको लागी आवश्यक दरबन्दी सृजना गरि पदपूर्ति गरिने छ ।

७६. बेरोजगार दलित , जनजाती , महिला, पुरुष र अन्य गरिव महिलाहरूका लागी सरकारी सेवा प्रवेशका लागी लोक सेवा आयोग, शिक्षक सेवा आयोग तयारी कक्षा संचालन गरिने छ ।

७७. विकासका लागी नगरपालिकाले ऋण नीति तयार गर्नेछ ।

७८. चामुण्डा विन्द्रासैनी नगरवासीलाई सुचनाको पहुँच पुऱ्याउन यस नगरपालिका भित्र एफ.एम.रेडियो स्थापना आवश्यक प्रकृया पऱ्याई स्थापना गरिने छ साथै राज्यको चौथो अंग रुपमा यस नगरपालिकाभित्रका सुचना विभागबाट परिचयपत्र प्राप्त गरेका पत्रकारहरूलाई उपचार खर्चमा ५० प्रतिशत छुटको व्यवस्था गरिने छ ।

७९. चामुण्डा विन्द्रासैनी नगरवासी हरुलाई स्वच्छ र निस्पक्ष न्यायको अनुभुति गराउन नगरपालिकामा इजालास खडा गरी प्रत्येक वडाहरूमा मेलमिलाप कार्यकर्ता उत्पादन गरि मेलमिलाप केन्द्र गठन गरी प्रभावकारी न्यायिक सम्पादन गरिने छ ।

८०. यस नगरपालिकामा कार्यरत रहेका विभिन्न विकासे साभेदार संघ संस्थाहरूसंगको साभेदारीमा संचालित विभिन्न गतिविधिहरूलाई आगामी आ.व मा निरन्तरता दिईने छ ।

८१. ठुला पुर्वाधार विकास निर्माणका लागी नेपाल सरकार तथा कर्णाली प्रदेश संगको साभेदारीमा संचालन गर्ने निति अवलम्बन गरिने छ ।

७८. यस नगरपालीका अर्न्तगत जन आन्दोलनमा शहिद भएका शहिदहरुको पहिचान गरि नगर पार्कमा उक्त शहिदहरुको शालीक निर्माण गरि उचित सम्मान गरिने छ ।

वन वातावरण तथा विपद व्यवस्थापन

जैविक मैत्री आयमुलक हरियाली सडक, आयमुलक जंगल निर्माण, एक वडा एक नर्सरी, सडक दायावाया तथा खाली जग्गामा वृक्षारोपण, “वारीमा तरकारी खेति,पाखोवारीमा वोटविरुवा वाफलफूल खेति”, नदी किनारामा फलफूल करिडोर निर्माण, जलीय जैविक विविधता र जलचरहरुको संरक्षण, पहिरो तथा नदी कटान नियन्त्रण प्रविधिको उपयोग, वन जन्य फलफुलको संरक्षण तथा मानव निर्मित संरचनामा भुकम्प प्रतिरोधात्मक प्रविधिको प्रयोग नै वातारण तथा विपद् व्यवस्थापन नीति रहेकोछ ।

७९. यस नगरपालिकाको उत्तर दक्षिणवाट बग्ने पादुका खोला र रामगाढ नदी मा जलाधार तथा जलचर प्राणी को संरक्षणको लागि जलचर ऐन निर्माण भइसकेकोले यसको तदारुपताका साथ कार्यान्वयन गरी ती नदी खोलाहरुमा माहाजाल थाप्ने, भुरे जाल, करेन्ट लगाई माछा मार्ने, दुवाली बुझ्ने र कुनै पनि प्रकारको विषादीको प्रयोग गरी जलचरहरु मार्ने वा समात्ने कार्यमा बन्देज गरिनेछ साथै यस्तो कार्य गर्ने गराउनेलाई जलचर ऐन तथा कानुन अनुरूप कारवाही गरिने छ ।

८०. “हरियो वन नेपालको धन” भन्ने बाक्यलाई मनन् गर्दै वातावरण तथा जलवायुमैत्री पूर्वाधारको विकासमा जोड दिदै प्राचीन युगमा वा माहाभारतमा उल्लेख भएका वृन्दा वन तपोवन जस्ता वन यस युगमा पनि बनाउन सकिन्छ भन्ने यथार्थतालाई सावित गरेर देखाउन यस नगरपालिका भित्र रहेका सबै वनहरुलाई तालिम प्राप्त वृक्षारोपण सहितको जिम्मेवारी वहन गर्न सक्ने वन संरक्षण समितिहरु निर्माण गरी यस नगरपालिकालाई वन संरक्षण गर्न सफल तथा स्वच्छ वातावरण मैत्री नमुना नगरपालिकाको रुपमा स्थापित गर्ने तथा आर्थिक रुपले महत्वपूर्ण वनस्पति तथा जडीवुटीको प्रशोधन तथा संरक्षण गर्ने कार्यलाई तिव्ररुपमा अधि बढाईनेछ ।

८१. यस चामुण्डा विन्द्रासैनी नगरपालिकाको परम्परागत रुपमा पहिचान राखेका रैथाने गिठाको संरक्षण, डौरे, कुथुर्के, वन तरुल र घर तरुल, रैथाने वोटविरुवाहरु जस्तै तिंदु, चिउरी(रुखभैसी), जालपुरैना(पहाडी अंगुर), लाली गुराँस, काफल, ऐँसेलु, चुत्रा, स्थानीय अम्वा, स्थानीय आँप लगायत सम्पूर्ण रैथाने फलफुल तथा वोटविरुवाहरुको संरक्षित क्षेत्र घोषणा गर्ने,स्थानीय राम्रा रैथाने विउ विजनको संरक्षण तथा उत्पादन र त्यस्ता क्षेत्रहरुसँग सम्बन्धित सम्पूर्ण किसानहरुलाई तालिम प्रदान गरि वृक्षारोपण सहितको जिम्मेवारी वहन गर्न सक्ने क्षमताको निर्माण गर्ने तथा संरक्षण गर्ने कार्य प्रति उत्तरदायी हुदै वातावरणमैत्री तथा जैविकमैत्री जनसमुदायको रुपमा आफ्नो उत्तरदायित्व वहन गर्ने जनशक्ति निर्माण गरी उल्लेखित फलफुल तथा वोटविरुवाहरुको आगामी दश वर्ष भित्र वन जंगलको रुपमा स्थापित गर्ने कार्य विशेष प्राथमिकताका साथ अधि बढाईनेछ ।

८२. हरियाली वातावरण कायम गर्नका निमित्त एक जनप्रतिनीधि एक वन संरक्षणको विकास गरिनेछ ।

८३. प्रत्येक विद्यालयलाई हरियालीमैत्री बनाउन विद्यालयको कम्पाउन्डलाई हावापानी अनुसार वृक्षारोपण तथा करेसावारी अनिवार्य रुपमा बनाउनु पर्ने निति अवलम्बन गरिने छ ।

८४. प्राकृतिक कारणबाट आई पर्ने विपदका लागि यसै आर्थिक वर्ष देखि विपद व्यवस्थापनको लागि चाहिने तार जाली, पाइप, कर्कट पाता, त्रिपाल जस्ता अन्य अति आवश्यकताका सामाग्रीहरु यस नगरपालिकाका तत्काल पिडित

हुन पुगेका जनतालाई छिटो भन्दा छिटो सेवा दिन सक्ने गरी यस नगरपालिकाको स्टोर मा स्टक राख्ने तथा विपत व्यवस्थापन कोषको व्यवस्था गरिने छ ।

८५. असिना पिडितलाई प्रदेश तथा संघसंग समन्वय गरि उचित राहतको व्यवस्था गरिने छ,